

ΕΟΡΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

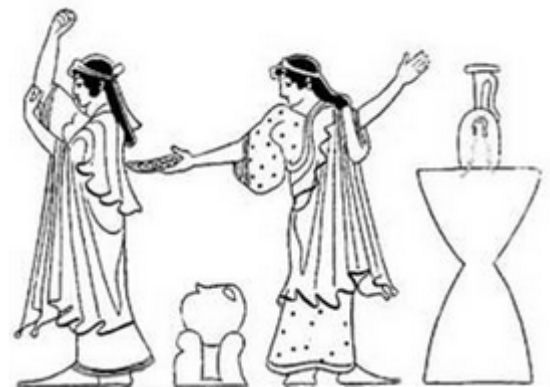
ΜΗΝΙΑΙΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΟΡΤΩΝ

ΜΕ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΗΝ ΚΑΘΕ ΕΟΡΤΗ

ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΚΑΙ

ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

**3^ο ΓΕΛ ΑΡΓΟΥΣ Α΄ ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΟΥ
Α΄ ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

« ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ 5^{ος} ΑΙΩΝΑΣ π.Χ.»

**ΤΕΧΝΗΜΑ ΣΕ ΜΙΑ ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ :
ΕΙΞΗ ΝΕΡΙΝΑΣ**

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:

ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ-ΚΟΥΤΑΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Μέτρηση του χρόνου Αλλαγή του έτους στην αρχαία Ελλάδα.

Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν δώδεκα μήνες, όπως έχουμε και εμείς σήμερα, ενώ η χρονολόγηση των ετών γινόταν με βάση τις Ολυμπιάδες.

Οι Έλληνες άρχισαν να χρησιμοποιούν ένα έτος χωρισμένο σε δώδεκα μήνες, το αργότερο κατά τον 8ο αιώνα π.Χ., αφού μνεία της ύπαρξής του εντοπίζεται στον Ησίοδο.

Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι η σχέση ανάμεσα στο ημερολογιακό έτος και στις διάφορες γιορτές ήταν για τους Έλληνες στενή, όπως αποδεικνύεται από το ότι τα ονόματα των περισσότερων μηνών τους προέρχονταν από ονομασίες γιορτών που τελούνταν κατά τους μήνες αυτούς.

Πρώτοι λοιπόν στην Ευρώπη, οι αρχαίοι Έλληνες χώρισαν το έτος σε 12 συνοδικούς (σεληνιακούς) μήνες και επειδή ο κάθε συνοδικός μήνας δεν είχε ακέραιο πλήθος ημερών (29 ½ μέρες περίπου), έδιναν στους μήνες διάρκεια 30 ημερών (τέλειοι ή πλήρεις μήνες) και 29 ημερών (κοίλοι μήνες) εναλλάξ.

Αντί για εβδομάδες, οι μήνες διαιρούνταν σε τρεις δεκάδες, από τις οποίες την πρώτη την ονόμαζαν δεκάδα «ισταμένου» ή «αρχομένου», τη δεύτερη δεκάδα «μηνός μεσούντος» και τη τρίτη δεκάδα «φθίνοντος» ή «απιόντος μηνός».

Η πρώτη ημέρα κάθε μήνα ονομαζόταν «νουμηνία». Κάθε δύο ή τρία χρόνια προστίθετο ένας εμβόλιμος μήνας, ο Ποσειδεών, ώστε η πρώτη ημέρα κάθε μήνα να συμπίπτει κατά το δυνατόν με τη Νέα Σελήνη.

Η αρχή του έτους ήταν μεταξύ της αλλαγής των εποχών χειμώνα-άνοιξης, εκτός από το Αττικό Ημερολόγιο, στο οποίο το έτος άρχιζε μετά το Θερινό Ηλιοστάσιο.

Οι αρχαίοι Έλληνες δεν φαίνεται να εόρταζαν την Πρωτοχρονιά με ιδιαίτερες γιορτές. Γι' εκείνους μεγαλύτερη σημασία είχε η αρχή κάθε μήνα που ήταν συνδεδεμένος με τις όποιες ασχολίες τους.

Εκατομβαιών

(30 ημέρες) 16 Ιουλίου - 15 Αυγούστου

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12 Κρόνια Παναθήναια	13	14	15
16 Συνοίικια	17	18	19	20	21 Μεγάλα Παναθήναια	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Μεταγειτνιών

Αρχή οικονομικού έτους

(29 ημέρες) 16 Αυγούστου - 15 Σεπτεμβρίου

Αρχίζουν οι προετοιμασίες της τέλεσης των μυστηρίων

						1
2	3	4	5	6	7 Μεταγεινία	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29 Γυμνιστικά Εξιτήρια

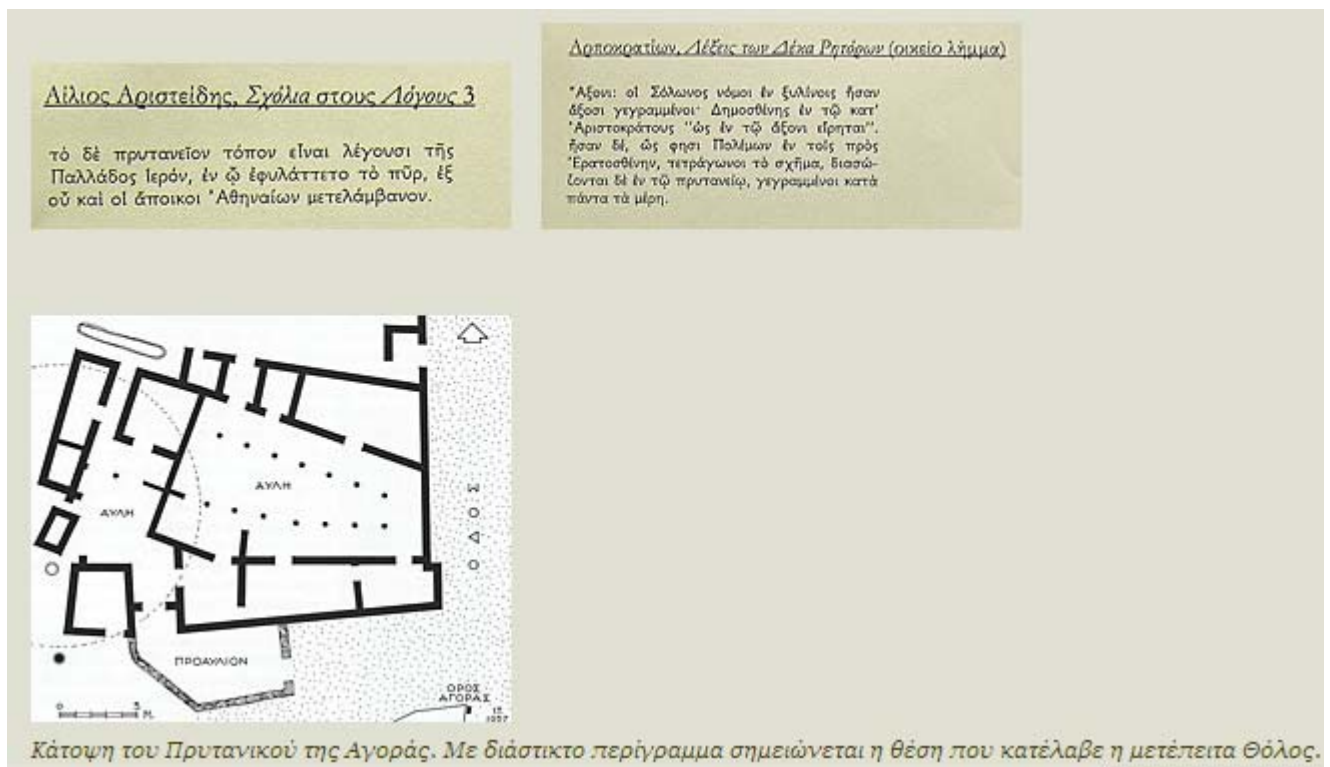
Κρόνια

Τα **Κρόνια** γιορτάζονταν στην Αθήνα με κοινές ευχαριστήριες θυσίες στον Κρόνο και την Ρέα για το τέλος της συγκομιδής.

Συνοίκια

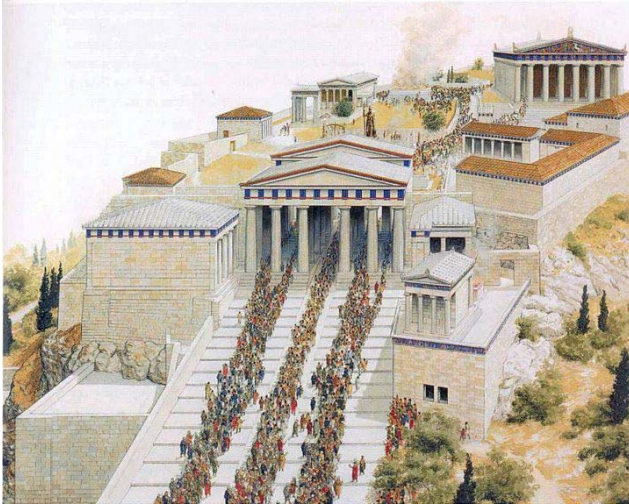
Τα **Συνοίκια** λέγονταν και «Συνοικέσια». Κατά τη διάρκεια της γιορτής γινόταν αναίμακτη θυσία ενός μοσχαριού για την Ειρήνη. Η γιορτή γινόταν στο βόρειο τμήμα της Ακρόπολης, εκεί που ήταν το πολύ **παλιό Πρυτανείο**. Κατά την διάρκεια της γιορτής αυτής, γινόταν μια τελετή στην οποία τιμούσαν την Εστία και αναφέρονταν οι τρεις τάξεις των πολιτών που εγκαθίδρυσε ο Θησέας και τα ονόματα των δώδεκα δήμων της Αττικής. Αναφερόταν επίσης το Πρυτανείο ως διοικητική υπηρεσία όλης της Αττικής. Κυρίως όμως τιμούσαν την θεά Αθηνά. Γινόταν πομπή από το παλιό Πρυτανείο ως το Πανδρόσιο, τον περίβολο του Ερεχθείου.

Το πρυτανείο, ήταν αρχαίο δημόσιο οίκημα, αντίστοιχο προς το σημερινό δημαρχείο, όπου συνέρχονταν οι πρυτάνεις των αρχαίων πόλεων. Παράλληλα ήταν και θρησκευτικό κέντρο. Επίσης ήταν ο τόπος όπου σιτίζονταν με δημόσια δαπάνη οι πρυτάνεις, οι πρέσβεις των άλλων πόλεων, οι Ολυμπιονίκες και όσοι άλλοι είχαν προσφέρει στην πατρίδα τους. Στην Αθήνα, το Πρυτανείο βρισκόταν στην αρχαία αγορά, κοντά στο τέμενος της Αγραύλου και σε εμφανές μέρος, υπήρχαν γραμμένοι οι νόμοι του Σόλωνα. Ήταν στολισμένο με τα αγάλματα της Ειρήνης και της Εστίας. Το χρησιμοποιούσαν και ως δικαστήριο για την εκδίκαση υποθέσεων στις οποίες ο δράστης παρέμενε άγνωστος. Σ' αυτό συνέρχονταν και σιτίζονταν με δαπάνες του δημοσίου, οι πρυτάνεις, οι ξένοι πρέσβεις και εκείνοι που προσέφεραν μεγάλες υπηρεσίες στην πατρίδα. Το Πρυτανείο ήταν και θρησκευτικό κέντρο, στο χώρο του οποίου υπήρχαν τα αγάλματα της Ειρήνης, της Εστίας και το άσβεστο πυρ της πόλης. Από την εποχή του Κλεισθένη οι συνελεύσεις και τα συσσίτια των πρυτάνεων στην Αθήνα μετατέθηκαν στη λεγόμενη θόλο, που βρισκόταν στην αγορά. Το θρησκευτικό κέντρο όμως παρέμεινε στο Πρυτανείο.

Παναθήναια

Τα Παναθήναια ήταν η μεγαλύτερη γιορτή των Αθηνών προς τιμή της πολιούχου Παλλάδος Αθηνάς. Τα Παναθήναια χωρίζονταν σε Μικρά και σε Μεγάλα. Τα Μικρά γιορτάζονταν κάθε χρόνο και τα Μεγάλα κάθε τέσσερα χρόνια. Οι Παναθηναϊκοί αγώνες περιελάμβαναν αγώνες μουσικούς, γυμνικούς, ιππικούς, πυρρίχης, ευανδρίας, λαμπαδηδρομίας, παννυχίδος και «νεών αμίλλης».

Οι ιεροπραξίες των Παναθηναίων διεξάγονταν την 28η του μηνός. Ο κύριος σκοπός του τελετουργικού τούτου μέρους, ήταν η επίσημη πομπή και η προσφορά του υφανθέντος πέπλου για την επένδυση του ξόανου της Θεάς, καθώς επίσης και θυσίες και δεήσεις, προς έκφραση της ευγνωμοσύνης των Αθηναίων για την προστασία της πόλεως απ' τη Θεά.

Η ύφανση του πέπλου γινόταν επί εννέα μήνες – από το μήνα Πυανεσιώνα – από ομάδα γυναικών. Η ομάδα αυτή περιελάμβανε την Ιέρεια της Θεάς, δύο από τις τέσσερεις αρρηφόρους και από πολλές βοηθούς που λέγονταν «εργαστίνας».

Τοποθετούσαν τον πέπλο σε άρμα που είχε σχήμα πλοίου, το οποίο είχε ιστό, πάνω στον οποίο έδεναν τον πέπλο, ενώ το άρμα έσερναν άλογα.

Η πομπή δια του Διπύλου ερχόταν στο δρόμο που οδηγούσε στην αγορά, όπου οι ιππείς έκαναν παρέλαση και τιμούσαν τους εκεί βωμούς. Η πομπή έφτανε στο Ελευσίνιον, το ιερό όπου γινόταν η πρώτη μύηση των Ελευσινίων Μυστηρίων, το οποίο βρισκόταν δυτικά της εισόδου της Ακροπόλεως. Ακολούθως πλησίαζε το πελασγικό τείχος και έφτανε στο χώρο προ των Προπυλαίων της Ακροπόλεως, χωρίς όμως το πλοίο –σχήμα άρμα- το οποίο αφηνόταν κοντά στον Άρειο Πάγο, και χωρίς τα άλογα.

Μόλις γινόταν η άνοδος της πομπής στην Ακρόπολη, γινόταν και η παράδοση του πέπλου και ακολουθούσαν οι θυσίες. Η παράδοση του πέπλου γινόταν μπροστά στο ξόανο της Θεάς μέσα στον Παρθενώνα στην Ιέρεια της Αθηνάς Πολιάδος από τον ταμία του ιερού της Θεάς, ο οποίος περιστοιχιζόταν από ομάδα εργαστίνας.

Μετά την παράδοση άρχιζαν οι θυσίες των ζώων τα οποία έφερναν οι πομπείς, ενώ ζώα προς θυσία πρόσφεραν και οι θεωροί των άλλων πόλεων. Οι θυσίες προσφέρονταν πρώτα στην Αθηνά Υγεία και μετά στο βωμό της Αθηνάς Πολιάδος, ενώ ένα από τα ωραιότερα ζώα θυσιαζόταν στο βωμό της Απτέρου Νίκης. Την ώρα που ψήνονταν τα ζώα, ο Κήρυξ ευχόταν υπέρ της σωτηρίας και υγείας της Αθήνας και των άλλων πόλεων. Μετά τη θυσία, τα κρέατα διανέμονταν στους πανηγυριστές.

Βοηδρομιών

(30 ημέρες) 16 Σεπτεμβρίου - 15 Οκτωβρίου

						1
2 Επέτειος . έριδας Ποσειδώνα -Αθηνάς	3	4	5 Γεννέσια	6 Βοηδρόμια	7	8
9	10	11	12	13	14	15 Μεγ.Ελευσίνα Μυστήρια.
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Πυανεψιών

(29 ημέρες) 16 Οκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου

						1
2	3	4	5	6	7 Πυανέψια	8
9 Θεσμοφόρια	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Μεταγείννια ή Μετοίκια

Γιορτή προς τιμήν του Μεταγείννιου Απόλλωνα. Κατά τη γιορτή τελούνταν θυσίες και προσφορές. Η ονομασία της γιορτής σήμαινε την αλλαγή πόλεως λόγω αποικίας, εξορίας, εμπορικών ή άλλων δραστηριοτήτων. Είχαν μεγάλη κοινωνική και πολιτική σημασία, καθώς προβαλλόταν η αρμονία κι η ειρήνη στις πολιτικές και διπλωματικές υποθέσεις μεταξύ δυο πόλεων και των μετοικισμένων κατοίκων τους. Στην αρχαία Αθήνα, κάτοικοι του δήμου Μελίτης, κοντά στον Αγοραίο Κολωνό, ακολούθησαν το Δίομο στη συνοικία της Διομείας, κοντά στο ιερό του Κυνοσάργου προς τιμήν του Ηρακλή. Εις ανάμνηση της μετοίκησης αυτής και της ευγενικής υποδοχής των Μελιτέων από τους κατοίκους της Διομείας γιορτάζονταν τα Μεταγείννια κατά το τέλος του καλοκαιριού.

Γυμνιστικά Εξιτήρια

Οι Αθηναίοι πανηγύριζαν το τέλος του στρατιωτικού έτους.

Γενέσια ή Νεκύσια

Γιορτάζονταν στην Αθήνα προς τιμή των προγόνων. Η γιορτή ήταν πένθιμου χαρακτήρα και περιελάμβανε θυσία προς τιμή της Γης, αλλά και του «γενεθλίου» Θεού ενός έκαστου νεκρού, καθώς επίσης προσφέρονταν δείπνα σε αυτούς, εις ανάμνηση των προσφερθέντων νεκρο-δείπνων αμέσως μετά την κηδεία.

Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι κατά τη γέννηση του κάθε ανθρώπου ερχόταν κοντά του ένας αγαθός δαίμονας, ο γενέθλιος θεός, ο οποίος και τον συνόδευε αδιαλείπτως σε όλη του τη ζωή. Γι' αυτό και η γιορτή που τελούνταν για τη γέννηση κάποιου άρχιζε και τελείωνε με επίκληση αυτού του θεού. Εκτός από τον αγαθό δαίμονα, πιστευόταν ότι δρούσε και ενεργούσε και ένας άλλος δαίμονας, ο κακός. Στη γιορτή λοιπόν των Νυκεσίων τιμούσαν τον αγαθό δαίμονα του νεκρού για να αποτρέπουν τη δράση του κακού.

Γιορτή προς τιμή του παραστάτη των πολεμιστών Απόλλωνος- Βοηδρομίου. Η γιορτή αυτή πρωτοκαθιερώθηκε σε ανάμνηση της νίκης του Θησέως κατά των Αμαζόνων. Άλλη παράδοση αναφέρει ότι η γιορτή καθιερώθηκε από τον Ίωνα εις ανάμνηση της νίκης του εναντίον του Ελευσινίου Ευμόλπου.

Πυανέψια

Η γιορτή των Πυανεψίων πήρε το όνομά της από τα πύανα, δηλαδή τους κύαμους (κουκιά) και τα όσπρια, που οι εορτάζοντες έτρωγαν και μέρος των οποίων προσέφεραν στους θεούς. Τα Πυανέψια εθεωρούντο αγροτική γιορτή, με ευχαριστίες προς τον θεό Απόλλωνα για την αφθονία των καρπών της γης. Κατά τη διάρκεια της γιορτής τα παιδιά γυρνούσαν πόρτα πόρτα κρατώντας την «ειρεσιώνη», ένα κλαδί ελιάς με καρπούς του φθινοπώρου τυλιγμένο με μαλλιά, τραγουδώντας το ομώνυμο τραγούδι, που πίστευαν ότι προστάτευε από τις ασθένειες τους καρπούς της γης.

Θεσμοφόρια

Γιορτή αφιερωμένη στη Θεσμοφόρο Δήμητρα, ως προστάτιδα της γεωργίας, του γάμου και της κοινωνικής τάξης. Η πρώτη ημέρα της γιορτής ονομαζόταν Στήνια και διανθιζόταν με γιορταστικά περιπαιχτικά τραγούδια. Τη δεύτερη ημέρα πανηγυρίζονταν τα Θεσμοφόρια στον Αλιμούντα (παραλιακό δήμο της Αττικής) στη χερσόνησο Κωλιάδα (σημερινό Αγιο-Κοσμά), όπου υπήρχε ο ναός της Κωλιάδος Αφροδίτης, ένα από τα σημαντικότερα ιερά της Αττικής. Οι υπόλοιπες τρεις ημέρες ήταν οι κυρίως ημέρες της τελετής μέσα στην πόλη των Αθηνών. Στις τελετές αυτές απαγορευόταν αυστηρά η παρουσία αντρών.

Ελευσίνα

Η γιορτή των **Ελευσινίων Μυστηρίων** γινόταν δυο φορές το χρόνο, με τα μικρά και τα μεγάλα Ελευσίνια, αντίστοιχα. Στα Μυστήρια μπορούσαν να μυούνται όλοι οι Έλληνες ακόμα και οι δούλοι με μία προϋπόθεση: να μιλούν την ελληνική γλώσσα και να μη βαρύνονται με κατηγορίες φόνου, ιεροσυλίας κλπ.

Τα μικρά Ελευσίνια Μυστήρια ετελούντο τον μήνα Ανθεστηριώνα, που συμπίπτει με τον Φεβρουάριο, στην αριστερή όχθη του Ιλισού – που γι αυτό ονομαζόταν «μυστική»- δηλαδή στην περιοχή μεταξύ του σημερινού Α΄ Νεκροταφείου και του Αρδήττου, στο Μετς, στην Αθήνα. Τα μικρά Ελευσίνια ήταν προπαρασκευαστικά των μεγάλων και η συμμετοχή σ' αυτά αποτελούσε προϋπόθεση για όποιον ήθελε να μυηθεί στα μεγάλα Ελευσίνια. Οι μυούμενοι υποβάλλονταν σε καθάρσεις και εξαγνισμούς, λούονταν στον Ιλισό, νήστευαν, έκαναν θυσίες και λάμβαναν μια ειδική εκπαίδευση από τον αρμόδιο μυσταγωγό.

Τα μεγάλα Ελευσίνια διαρκούσαν 9 ημέρες, όσες και η περιπλάνηση της Δήμητρας. Πριν από την τέλεσή τους αποστέλλονταν κήρυκες σε όλη την Ελλάδα που κήρυσσαν δίμηνη εκεχειρία.

Όλοι οι πόλεμοι και οι διαμάχες σταματούσαν.

Λέγεται ότι τα μεγάλα Ελευσίνια συνέπιπταν με τη φθινοπωρινή ισημερία.

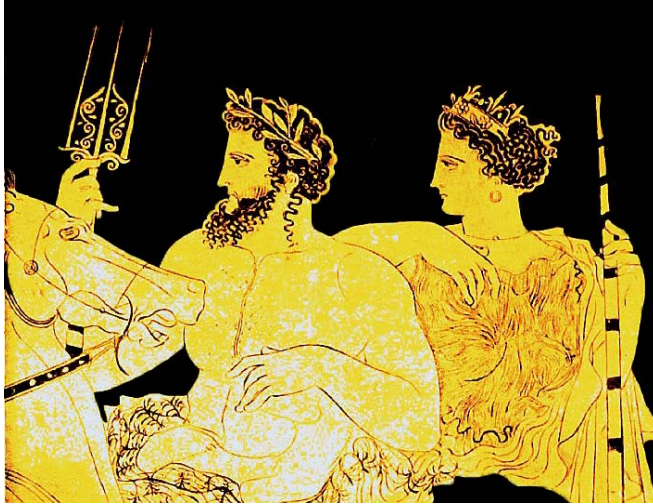
Την πρώτη ημέρα του 9ημέρου οι ιερείς και οι ιέρειες του ελευσίνιου ιερού έβγαζαν από τα άδυτα του ναού τα μυστικά «ιερά αντικείμενα» Μια πομπή την οποία συνόδευε μια τιμητική φρουρά από εφήβους που φορούσαν σκούρα

χλαμύδα και κρατούσαν δόρυ και ασπίδα, ξεκινούσε συνοδεύοντας τα ιερά αντικείμενα ακολουθώντας την Ιερά Οδό με κατεύθυνση προς την Αθήνα.

Στην περιοχή του Βοτανικού η πομπή συναντούσε τις αρχές των Αθηνών, τους ιερείς και το λαό που ντυμένοι με επίσημα ρούχα υποδέχονταν τα ελευσίνια ιερά αντικείμενα. Στη συνέχεια όλοι μαζί έφταναν στην Ακρόπολη όπου ένας κήρυκας ανήγγειλε στην Ιερεία της Αθηνάς ότι η Δήμητρα ερχόταν να επισκεφθεί την πολιούχο θεά. Τη δεύτερη ημέρα άρχιζαν οι επίσημες προετοιμασίες και την τρίτη, η πόλη των Αθηνών αντηχούσε από την προτροπή «άλαδε μύσται». Επρόκειτο για το κάλεσμα των μυστών να πάνε στον Πειραιά ή στο Φάληρο για να λάβουν το μεγάλο καθαρτήριο βάπτισμα επειδή η θάλασσα θεωρείτο αμόλυνη και ικανή να καθαρίζει από κάθε μίasma.

Η Νύχτα των Μυστηρίων

Την επόμενη ημέρα στην Ελευσίνα γινόταν μεγάλη θυσία στην οποία ήταν παρόντες αντιπρόσωποι από όλες τις ελληνικές πόλεις.

Κατόπιν ξεκινούσε πάλι η επίσημη πομπή με τη συνοδεία των εφήβων που ντυμένοι με επίσημη στολή και φέροντες όπλα συνόδευαν τα μυστικά ιερά αντικείμενα πίσω στην Ελευσίνα. Προπορευόταν, τοποθετημένο σε άμαξα, το ξόανο του Ίακχου, μια αυστηρά αθηναϊκή θεότητα, που στα μυστήρια αντιπροσώπευε την πόλη των Αθηνών. Η πομπή ήταν πολυπληθέστατη.

Μύστες, ιερείς και πλήθη λαού, γυναίκες και άντρες και παιδιά, νέοι και γέροι, στεφανωμένοι όλοι με κλαδιά μυρτιάς. Οι γυναίκες είχαν στερεωμένα στο κεφάλι τους

ειδικά αγγεία γεμάτα με σπόρους όλων των ειδών, σύμβολα γονιμότητας. Το κάλυμμα των αγγείων ήταν διάτρητο και γι' αυτό πολλοί σύγχρονοι ερευνητές θεωρούν πως χρησίμευαν και ως θυμιατήρια, επιτρέποντας στο θυμίαμα να βγαίνει από τις οπές.

Η πομπή βάδιζε αργά στην Ιερά Οδό με ύμνους, παιάνες, ευχές και μουσικές κάνοντας κάθε τόσο στάσεις για θυσίες. Όταν έπεφτε το δειλινό άναβαν δάδες, όπως η Δήμητρα όταν αναζητούσε την Περσεφόνη, και γίνονταν ένα φωτεινό ποτάμι μέσα στη νύχτα που έφταναν,

νύχτα πια, στην Ελευσίνα. Λίγο πριν μπουν στην πόλη περνούσαν μια γέφυρα. Εκεί ένα πλήθος κρυμμένων ανδρών άρχιζε τα πειράγματα και τους αστεϊσμούς στους υποψήφιους μύστες. Το έθιμο αυτό ήταν γνωστό ως «γεφυρισμοί» επειδή γινόταν στη γέφυρα και ετελείτο σε ανάμνηση των αστείων της Ιάμβης που είχαν κάνει την πικραμένη Δήμητρα να γελάσει.

Η νύχτα που μόλις ξεκινούσε και η επόμενη ήταν η καρδιά των Ελευσινίων Μυστηρίων. Τότε έφταναν στην κορύφωσή τους μέσα στο ιερό. Εκεί, συνέβαιναν θαυμαστά πράγματα δημιουργώντας στους μύστες τόσο ισχυρή εντύπωση ώστε τους έκαναν να ξεπερνούν το φόβο του θανάτου δίνοντάς τους τη βεβαιότητα της αθανασίας της ψυχής.

Η εικόνα : Λεπτομέρεια από αναθηματικό πήλινο πίνακα της Νιννίου (αυτή που αφιερώνει τον πίνακα), με σκηνές από την ελευσινιακή λατρεία. Κάτω ο Ίακχος οδηγεί τους μύστες στη Δήμητρα κατά το προκαταρκτικό στάδιο των Ελευσινίων Μυστηρίων. Επάνω η Περσεφόνη οδηγεί τους μύστες στη Δήμητρα στα 'εν Άγραις Μυστήρια'. Πρώτο μισό 4ου αιώνα π.Χ.

Μαιμακτηριών

(30 ημέρες) 16 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Ποσειδεών

(29 ημέρες) 16 Δεκεμβρίου - 15 Ιανουαρίου

						1
2	3	4	5	6	7	8 Διονύσια τα μικρά
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26 Αλώα	27	28	29
30						

Γαμηλιών

(30 ημέρες) 16 Ιανουαρίου - 15 Φεβρουαρίου

						1
2	3	4	5	6	7	8 Λήναια
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27 Γάμηλα	28	29
30						

Ανθεστηριών

(29 ημέρες) 16 Φεβρουαρίου - 15 Μαρτίου

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11 Πιθοίγια Ανθεστήρια	12 Χόες Ανθεστήρια	13 Χύτροι Υδροφόρια Ανθεστήρια	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23 Διάσια	24	25	26	27	28	29
30						

Διονύσια τα μικρά

Τα κατ' αγρούς Διονύσια ή Διονύσια τα μικρά ετελούντο στην Αθήνα και στους γύρω δήμους. Στις μυστηριακές αυτές γιορτές γινόταν αναπαράσταση διαφόρων μύθων που αφορούσαν τον θεό Διόνυσο. Επικεφαλής των κατ' αγρούς Διονυσίων ήταν οι δήμαρχοι.

Αλώα

Τα Αλώα ετελούντο στην Αθήνα και την Ελευσίνα, προς τιμήν της Δήμητρας, της Κόρης (Περσεφόνης) και του Διονύσου. Η ονομασία της γιορτής προέρχεται από το άλως, που σημαίνει αλώνι, κήπο ή καλλιεργημένο χωράφι. Στο τέλος της γιορτής υπήρχε πομπή προς τιμήν του Ποσειδώνα, ο οποίος πριν γίνει θεός της θάλασσας λατρευόταν ως χθόνιος θεός (Γαιήοχος) και θεός της βλάστησης· ως Ποσειδώνας Φυτάλμιος, δηλαδή γονιμοποιός· μια αρχέγονη μορφή του Ποσειδώνα, της προσωποποίησης των γλυκών νερών που γονιμοποιούν τη γη. Τα Αλώα ήταν γιορτή γυναικεία με ελευθεροστομία και με τελετές που είχαν τη σημασία της πρόκλησης γονιμότητας.

Λήναια

Τα Λήναια γιορτάζονταν στην Αθήνα, προς τιμήν του Ληναίου Διονύσου ετελούντο γύρω από το θέατρο του Διονύσου των Αθηνών. Η ονομασία τους προέρχεται από την αρχαία λέξη ληνός, που ήταν το μέρος όπου πατούσαν τα σταφύλια (το πατητήρι). Από το γεγονός αυτό ο θεός του κρασιού Διόνυσος έφερε και την προσωνυμία Ληναίος. Επικεφαλής των Ληναίων, όπως και των Ανθεστηρίων, ήταν ο άρχων βασιλεύς.

Γάμηλα

Τα Γάμηλα ετελούντο στην Αθήνα και λάμβαναν χώρα οι γαμήλιες θυσίες. Ο μήνας αυτός ήταν ιερός και αφιερωμένος στους πέντε γαμήλιους θεούς· Δία τον Τέλειο, Ήρα την Τελεία, Αφροδίτη, Πειθώ και Άρτεμη, από τους οποίους εξαρτιόταν η ευτυχής έκβαση του γάμου. Ιδιαίτερα όμως οι Αθηναίοι τιμούσαν τον Δία τον Τέλειο και την Ήρα την Τελεία, η οποία ήταν η προστάτιδα-θεά του γάμου.

Ανθεστήρια

Τα **Ανθεστήρια** ήταν τριήμερες ανοιξιάτικες γιορτές προς τιμήν του θεού Διονύσου.

Την **πρώτη ημέρα** γιορτάζονταν τα **Πιθοίγια**, που αποτελούσαν την προκαταρκτική γιορτή. Τότε οι Αθηναίοι άνοιγαν τα πιθάρια για να δοκιμάσουν το κρασί της νέας χρονιάς. Το θεϊκό αυτό δώρο του Διονύσου το έφερναν οι πιστοί στο ιερό του θεού για να το ευλογήσουν.

Τη **δεύτερη ημέρα** γιορτάζονταν οι **Χόες ή Χοές**, που η ονομασία τους προέρχεται από το χούς, το ειδικό πήλινο αγγείο, που είχαν μαζί τους οι εορτάζοντες. Οι Χόες ήταν η σπουδαιότερη από τις τριήμερες γιορτές και —κατά τον Θουκυδίδη— τα αρχαιότερα Διονύσια. Την ημέρα αυτή οι Αθηναίοι γιόρταζαν τον ερχομό της άνοιξης και καλωσόριζαν τον θεό, τον οποίον υποδύονταν ο άρχων-βασιλεύς, ο οποίος έμπαινε στην πόλη με την ακολουθία του πάνω σε πλοίο με ρόδες. Η πομπή ξεκινούσε από το Φάληρο, γιατί η παράδοση έλεγε ότι ο Διόνυσος ήρθε από τη θάλασσα, και κατευθυνόταν στο μεγάλο ιερό του θεού «εν Λίμναις», εκεί όπου βρίσκεται η σημερινή

Γαργαρέττα. Στο ιερό του ο Διόνυσος —στο πρόσωπο του άρχοντα-βασιλιά— συναντούσε τη βασιλίσση (σύζυγο του βασιλιά), και το θεϊκό ζευγάρι έμπαινε επικεφαλής της πομπής.

Στη συνέχεια, γινόταν η γιορτή της ιερογαμίας, δηλαδή ο μυστικός ιερός γάμος του θεού και το γαμήλιο γλέντι με αγώνες οινοποσίας

Την **τρίτη ημέρα** γιορτάζονταν οι **Χύτροι**. Η γιορτή αυτή ήταν αφιερωμένη, εκτός από τον Διόνυσο, στους νεκρούς και στον Ερμή τον Χθόνιο και Ψυχοπομπό. Την ονομασία της την οφείλει στους Χύτρος, μικρά ειδικά πήλινα αγγεία, όπου οι πιστοί έβραζαν τις προσφορές τους στους νεκρούς. Οι προσφορές συνήθως ήταν διάφοροι καρποί με άνθη (πανσπερμία) και βρασμένα όσπρια. Επίσης την τρίτη ημέρα των Ανθεστηρίων τελούνταν στην Αθήνα τα **Υδροφορία**, γιορτή σε ανάμνηση αυτών που πνίγηκαν στον Κατακλυσμό του Δευκαλίωνα. Κατά τη διάρκεια της γιορτής, που ήταν μέρος του διονυσιακού κύκλου, ρίπτονταν ψωμιά από σάρι και μέλι σε κάποιο χάσμα που υπήρχε στο Ολυμπιεόν, από το οποίο πίστευαν ότι η γη απορρόφησε τα νερά του Κατακλυσμού. Με τα Υδροφορία τέλειωνε η γιορτή των Ανθεστηρίων.

Το **Ολυμπιεόν** βρίσκεται στη νότια πλευρά των Αθηνών ανάμεσα στην Ακρόπολη και τον ποταμό Ιλισό. Πρόκειται για το ιερό του Ολυμπίου Διός στο οποίο κτίστηκε ένας από τους μεγαλύτερους ναούς του αρχαίου κόσμου που ήταν αφιερωμένος στο Δία. Η ίδρυση του ιερού ανάγεται στο μυθικό Δευκαλίωνα.

Διάκια

Τα **Διάκια** ήταν πανάρχαια θρησκευτική γιορτή προς τιμήν του Μειλίχιου Δία, στον ναό του Ολυμπίου Διός (Ολυμπίων) κοντά στην πηγή της Καλλιρρόης ή εννεάκρουνο στον Ιλισσό.

Ελαφηβολιών

(30 ημέρες) 16 Μαρτίου - 15 Απριλίου

						1
2	3	4	5	6 Αδώνια	7	8 Μεγάλα Διονύσια
	10	11	12	13	14 Πάνδια	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Μουνυχιών

(29 ημέρες) 16 Απριλίου - 15 Μαΐου

						1
2	3	4	5	6 Γιορτή Δελφινίου Απόλλωνα	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16 Γιορτή Μουνυχιών	17	18	19 Ολύμπια	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Θαργηλιών

(30 ημέρες) 16 Μαΐου - 15 Ιουνίου

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19 Γιορτή Καλλυντηρίων	20	21	22
23	24	25 τα Πλυντήρια	26	27	28	29
30	31					

Σκιροφοριών

(29 ημέρες) 16 Ιουνίου - 15 Ιουλίου

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12 γιορτή Σκιροφοριών	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Αδώνια

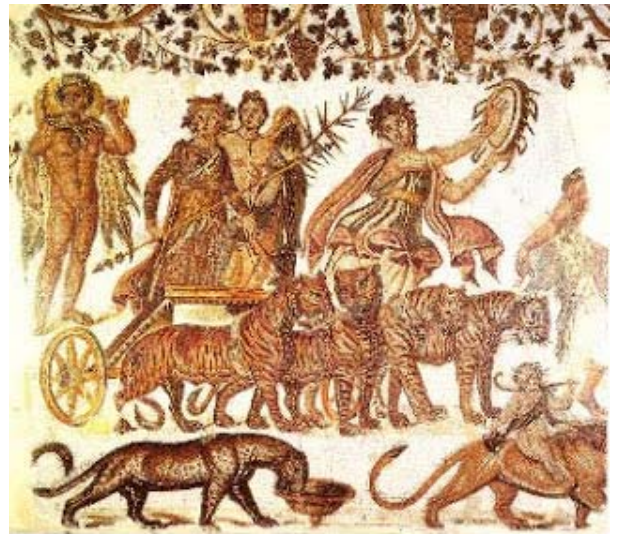
Στην Αθήνα, κατά την εαρινή ισημερία, ετελούντο τα **Αδώνια**, προς τιμήν του Άδωνη και της Αφροδίτης. Τα Αδώνια ή Αδώνεια διαρκούσαν δύο ημέρες. Από αυτές, η πρώτη εκκαλείτο **αφανισμός**, κατά τη διάρκειά της οποίας, γυναίκες με δάκρυα στα μάτια θρηνούσαν τον θάνατο του Άδωνη. Η δεύτερη ημέρα λεγόταν **εύρεσις** και κατ' αυτήν γιορταζόταν η ανάσταση του Άδωνη. Για τους πιστούς, ο Άδωνης ήταν η προσωποποίηση της βλάστησης ο δε θάνατός του υποδήλωνε την εξαφάνιση της φυτικής ζωής κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Ενώ, η ανάστασή του συμβόλιζε την αναγέννηση της φύσης κατά την εποχή της άνοιξης.

Εν άστει Διονύσια

Τα μεγάλα Διονύσια ή εν άστει Διονύσια ήταν μία πολυήμερη, ανοιξιάτικη αθηναϊκή γιορτή που διαρκούσε από τις 8 έως τις 13 του μηνός Ελαφηβολιώνος. Αρχίζαν να γιορτάζονται στην Αθήνα από τα μέσα του 6ου αιώνα όταν ο τύραννος Πεισίστρατος εισήγαγε στο άστυ, από την κώμη των Ελευθερών τη λατρεία του Ελευθερέως Διονύσου.

Την 1η μέρα, εκτός από μια θυσία στον Ασκληπιό, το τέμενος το οποίο βρισκόταν στο πλάι σε αυτό του Διονύσου, στην νότια πλαγιά της ακρόπολης γινόταν η μεταφορά του ξόανου του θεού από το τέμενος αυτό σε ένα μικρό ναό της ακαδημίας. Αυθημερόν γινότανε και προάγωνα, με τον οποίο δινόταν στο κοινό μια συνοπτική ιδέα των δραματικών παραστάσεως που θα παρουσιαζόταν. Την επόμενη μέρα, μια μεγάλη εύθυμη πομπή, μετέφερε μέσω του κεραμικού, το ξόανο από την Ακαδημία στο ιερό του Θεού, σε ανάμνηση της παλιάς μεταφοράς του από την κώμη των Ελευθερών. Συμμετείχαν ομάδες ανδρών και παιδιών που έψαλαν διθυράμβους, νέοι που οδηγούσαν ταύρους για θησεία στο Θεό αλλά και νέες που κουβαλούσαν κάνιστρα με τα απαραίτητα σκεύη. Το απόγευμα και το βράδυ οι πολίτες γύριζαν στην πόλη χορεύοντας. Την 3η μέρα ξεκινούσαν οι δραματικοί αγώνες, στους οποίους ήταν αφιερωμένες και οι υπόλοιπες μέρες της γιορτής.

Την επόμενη μέρα των Διονυσίων λάμβανε χώρα συνέλευση απολογισμού των Διονυσίων

Πάνθεια

Τα Πάνθεια ή Πάνθεια ήταν αρχαία γιορτή στην Αθήνα, προς τιμήν του Πανδίου Δία και της Πανδίας, κόρης του Ουρανού και της Σελήνης. Η ίδρυση της γιορτής αποδίδεται στον Πανδίονα, βασιλιά της Αθήνας και ηγέτη της Πανδιονίδος φυλής.

Γιορτή του Δελφινίου Απόλλωνα

Στην Αθήνα ετελείτο η γιορτή του **Δελφινίου Απόλλωνα**, του προσάτη της ναυσιπλοΐας. Κατά τη

διάρκεια της γιορτής, παρθένες, οι Ικέτιδες, κρατώντας τις ικετηρίες, δηλαδή κλαδιά ελιάς στολισμένα με μαλλιά, πήγαιναν με πομπή στο Δελφίνιο, τον ναό του θεού στον Ιλισσό Εκεί τις κατέθεταν στον βωμό, σε ένδειξη των ικεσιών τους, γι' αυτό και έλεγαν τη φράση

«ικετηρίαν τιθέναι»

Η γιορτή ανάγεται στον Θησέα, ο οποίος πήρε μαζί του τους νέους και τις νέες που είχαν κληρωθεί για τον φόρο αίματος της Αθήνας στον Μινώταυρο, και πήγε, την 6^η Μουνιχιώνα, στο Δελφίνιο, αφιερώνοντας γι' αυτόν και τους συντρόφους του, ικετηρίαν —κλαδί από την ιερή ελιά στολισμένο με λευκό μαλλί. Αφού έγινε η δέηση, κατέβηκαν όλοι μαζί στην ακτή και απέπλευσαν για την Κρήτη, απ' όπου, ως γνωστόν, επέστρεψαν σώοι.

Στη γιορτή των Δελφινίων, οι Αθηναίοι —εκτός από τον Απόλλωνα— τιμούσαν και την αδελφή του, τη Δελφίνια Αρτεμη. Την 6^η του μηνός Μουνιχιώνα εγκαινιαζόταν η αρχή των θαλασσιών ταξιδιών μετά τη χειμερινή διακοπή τους.

Μουνίχια

Τα **Μουνίχια** τελούνταν προς τιμή της Μουνιχίας Αρτέμιδος στον ιερό της ναό στο λόφο της Μουνιχίας στον Πειραιά, με αγώνες ναυτικού χαρακτήρα.

Το **Ιερό της Μουνιχίας Αρτέμιδος** ήταν από τους σημαντικότερους αρχαίους ναούς της Αττικής. Βρισκόταν στη νότια πλευρά του λιμανιού της Μουνιχίας (ευρύτερα γνωστού ως Τουρκολίμανου) στον Πειραιά. Ο Ναός της Μουνιχίας Αρτέμιδος εκτός του θρησκευτικού χαρακτήρα, φαίνεται πως στην αρχαιότητα έπαιζε και οικονομικό ρόλο. Από τα κείμενα των Λυσία και Δημοσθένη συμπεραίνεται ότι στο ναό αυτό κατέφευγαν όσοι Τριήραρχοι δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να αναλάβουν τα έξοδα της λεγόμενης "λειτουργίας". Φαίνεται επίσης πως ο ναός ήταν και ένα είδος "ασύλου" των πολιτών της αρχαίας Αθήνας και του Πειραιά που νόμιζαν ότι αδικούνται. Έτσι κατέφευγαν εκεί, αν διώκονταν από την Πολιτεία και είτε ανέμεναν την εκδίκαση της ένστασής τους, είτε επέβαιναν (με την ανοχή των Αρχών) στα πλοία του προκείμενου λιμένα Μουνιχίας και αυτοεξορίζονταν.

Ολύμπια

Τα **Ολύμπια** τελούνταν προς τιμήν του Ολυμπίου Διός. Ιδρύθηκαν από τον Πεισίστρατο, όταν θεμελίωσε τον ναό του Ολυμπίου Διός (Ολυμπιεΐον) στις όχθες του Ιλισού το 530 π.Χ.

Καλλυντήρια

Η γιορτή των Καλλυντηρίων αφορούσε τον καλλωπισμό του ναού της πολιούχου θεάς Αθηνάς

Πλυντήρια

Τα **Πλυντήρια**, τελούνταν για τον καθαρισμό των πέπλων του αρχαϊκού ξόανου της Πολιάδος Αθηνάς στη θαλάσσια περιοχή του Φαλήρου, ενώ στην πόλη σταματούσε κάθε εργασία. Επίσης, ιερείς από το γένος των Πραξιεργιδών έπλεναν το ξόανο της θεάς ακολουθώντας ειδική ιερή τελετουργία

Σκιροφόρια

Η γιορτή των **Σκιροφορίων**, γινόταν προς τιμήν της θεάς Αθηνάς. Στη γιορτή αυτή μεταφερόταν με πομπή, από τον Παρθενώνα μέχρι το προάστειον Σκίρον στην Ιερά Οδό, το μεγάλο λευκό σκιάδιο (σκίρον) της θεάς Αθηνάς, το οποίο κρατούσαν οι ιερείς. Το πλατύγυρο λευκό σκιάδιο ήταν εφεύρεση της Αθηνάς και συμβόλιζε την προστασία της στην πόλη των Αθηνών και στους αττικούς αγρούς από τον καύσωνα των θερινών μηνών. Στην ίδια πομπή μεταφερόταν και το Διός κώδιον, δηλαδή το δέρμα κριαριού (προβιά), που είχε θυσιαστεί στον Μειλίχιο Δία.

